Suvestinė redakcija nuo 2016-11-26

Įsakymas paskelbtas: TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00272

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS DĖL STACIONARINIŲ ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ VERTINIMO PAGAL NAUJAGIMIAMS PALANKIOS LIGONINĖS REIKALAVIMUS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2013 m. gruodžio 27 d. Nr. V-1251
Vilnius

Vadovaudamasis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos, ratifikuotos Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos ratifikavimo“ (Žin., 1995, Nr. 60-1501) 24 straipsnio 2 dalies e) punktu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo (Žin., 2002, Nr. 56-2225) 19 straipsnio 1 dalies 4 punktu, siekdamas saugoti kūdikių ir mažų vaikų sveikatą bei prisidėti prie Pasaulio sveikatos organizacijos ir Jungtinių Tautų vaikų fondo Naujagimiams palankios ligoninės iniciatyvos įgyvendinimo:

1. T v i r t i n u Stacionarinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų vertinimo pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus tvarkos aprašą (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymą Nr. V-613 „Dėl Stacionarių asmens sveikatos priežiūros įstaigų vertinimo pagal Naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus laikinųjų taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 135-4905).

3. P a v e d u įsakymo vykdymą kontroliuoti viceministrui pagal administravimo sritį.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS VYTENIS POVILAS ANDRIUKAITIS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. V-1251

STACIONARINIŲ ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ VERTINIMO PAGAL NAUJAGIMIAMS PALANKIOS LIGONINĖS REIKALAVIMUS TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Stacionarinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų vertinimo pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato reikalavimus, kuriuos turi atitikti naujagimiams palankios ligoninės, ir stacionarinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų (toliau – Įstaiga) vertinimo pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus tvarką.

2. Tvarkos apraše nustatyti naujagimiams palankios ligoninės reikalavimai parengti atsižvelgiant į Pasaulio sveikatos organizacijos ir Jungtinių Tautų vaikų fondo Naujagimiams palankios ligoninės iniciatyvoje pateiktus tarptautinius reikalavimus.

3. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos ir jų apibrėžimai:

Dirbtinis maitinimas – naujagimio ar kūdikio iki 6 mėnesių amžiaus maitinimas bet kokiais motinos pieno pakaitalais per zondą, šaukšteliu, iš buteliuko ar kito indo.

Dirbtiniam maitinimui skirti gaminiai – nesiderinantys su žindymu ir slopinantys laktaciją gaminiai: buteliukai, čiulptukai, žindukai, įranga ar reikmenys, skirti motinos pieno pakaitalams paruošti, ir kt.

Išimtinis žindymas – naujagimio ar kūdikio iki 6 mėnesių amžiaus maitinimas tik motinos pienu (motinos ar donorės), neduodant jokių kitų skysčių ar maisto, nebent oralinės rehidracijos skysčių, vitaminų, mineralų ar vaistų, jei reikia.

Įstaiga, įsipareigojusi tapti naujagimiams palankia ligonine – Įstaiga, atitinkanti ne visus Tvarkos apraše nustatytus naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus ir įsipareigojusi per ne ilgiau kaip 6 mėnesius pašalinti neatitikimus.

Motinos pieno pakaitalas – naujagimių ir kūdikių iki 6 mėnesių amžiaus maitinimui skirtas maisto produktas, galintis iš dalies ar visiškai pakeisti motinos pieną (pradinio maitinimo kūdikių mišiniai, tolesnio maitinimo mišiniai, arbata, perdirbti grūdiniai maisto produktai, maistas kūdikiams bei mažiems vaikams ir kt.**)**.

Naujagimiams palanki ligoninė – Įstaiga, atitinkanti Tvarkos apraše nustatytus naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus, pripažinta naujagimiams palankia ligonine ir Sveikatos apsaugos ministerijos interneto svetainėje skelbiama naujagimiams palankių ligoninių sąraše.

Pradinio maitinimo kūdikių mišiniai – specialios paskirties maisto produktai kūdikiams, visiškai patenkinantys jų mitybos poreikius pirmaisiais gyvenimo mėnesiais, kol pradedama maitinti papildomai.

Žindymo palaikymo grupė – neformali žindančių moterų savitarpio pagalbos grupė, kuriai vadovauja specialiai parengtos, ne mažiau kaip vienus metus žindžiusios moterys.

Kitos sąvokos atitinka kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

II. NAUJAGIMIAMS PALANKIOS LIGONINĖS REIKALAVIMAI

4. Įstaiga turi turėti Įstaigos vadovo patvirtintą Žindymo rėmimo programą (politiką), kurioje nustatyta, kaip Įstaigoje laikomasi naujagimiams palankios ligoninės reikalavimų. Ši programa turi būti prieinama pacientams ir skelbiama Įstaigos padaliniuose, kuriuose rūpinamasi motinos ir kūdikio sveikata. Su šia programa turi būti supažindintas visas Įstaigos personalas, besirūpinantis motinomis ir kūdikiais (toliau – personalas).

5. Įstaigos personalas pagal kompetenciją turi mokėti įgyvendinti Žindymo rėmimo programos priemones.

6. Įstaigoje apsilankiusios nėščiosios turi būti informuojamos apie žindymo privalumus (naudą kūdikiui, motinai, šeimai) ir dirbtinio maitinimo trūkumus bei pavojus. Visos nėščiosios turi būti mokomos taisyklingai žindyti ar prireikus rankomis ištraukti pieną.

7. Tuoj pat arba per penkias minutes po gimimo nuogas naujagimis turi būti paguldomas motinai ant krūtinės bent vienai valandai, kad pasirengtų pirmą kartą žįsti. Motina turi būti skatinama stebėti, kada jos naujagimis bus pasirengęs žįsti. Jei reikia, sveikatos priežiūros specialistai turi pasiūlyti pagalbą. Jei iš karto po gimimo dėl motinos ar naujagimio sveikatos būklės to padaryti neįmanoma, naujagimis paliekamas su motina tuoj pat, kai tai leidžia jo ar motinos sveikatos būklė.

8. Įstaigos sveikatos priežiūros specialistai turi paaiškinti ir parodyti motinoms, kaip žindyti ir ką daryti, kad nemažėtų pieno, jei jos yra atskirtos nuo savo naujagimių ar kūdikių.

9. Įstaigoje naujagimiai ir kūdikiai turi būti išimtinai žindomi. Žindomiems naujagimiams ir kūdikiams iki šešių mėnesių amžiaus neturi būti duodama jokio papildomo maisto ar gėrimo, jei gydytojai dėl medicininių indikacijų nėra nurodę kitaip. Įstaigoje turi būti patvirtintas medicininių indikacijų sąrašas, kada naujagimiams ar kūdikiams yra duodama papildomo maisto ar gėrimo.

10. Įstaigoje turi būti sudarytos sąlygos motinoms būti su naujagimiais ar kūdikiais visą parą.

11. Įstaigoje naujagimiai ir kūdikiai turi būti žindomi tiek kartų, kiek jie nori, ir taip ilgai, kiek jie nori – ir dieną, ir naktį.

12. Įstaigoje naujagimiams ir kūdikiams neturi būti duodami čiulptukai. Jeigu būtina, naujagimiai ir kūdikiai turi būti maitinami kitais būdais, bet ne iš buteliuko.

13. Turi būti skatinama prie Įstaigų burti žindymo palaikymo grupes. Išrašomos iš Įstaigos žindančios motinos turi būti informuojamos apie žindymo palaikymo grupes ir kaip su jomis susisiekti.

III. PASIRENGIMAS ĮSTAIGOS VERTINIMUI PAGAL NAUJAGIMIAMS PALANKIOS LIGONINĖS REIKALAVIMUS IR PARAIŠKOS PATEIKIMAS

14. Įstaiga, siekianti būti pripažinta naujagimiams palankia ligonine, turi įsivertinti savo praktiką pagal Stacionarinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos praktikos įsivertinimo anketą (Tvarkos aprašo 1 priedas) ir užpildyti Stacionarinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos duomenų anketą (Tvarkos aprašo 2 priedas). Įstaiga bendrame gydymo ir slaugos tarybų susirinkime turi priimti sprendimą dėl Įstaigos pasirengimo vertinimui pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus. Įstaiga gali prašyti būti vertinama pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus, jei:

14.1. atsakymai į visus Stacionarinės asmens sveikatos priežiūros įstaigos praktikos įsivertinimo anketos klausimus yra teigiami;

14.2. bent 75 proc. iš Įstaigos išvykstančių motinų savo naujagimius ir kūdikius išimtinai žindo;

14.3. vertinimo metu bent 80 proc. Įstaigos sveikatos priežiūros specialistų jau buvo išklausę 20 valandų trukmės žindymo ir laktacijos valdymo kursą (įskaitant 3 valandų kuruojamą klinikinę praktiką) ir numatyta, kad kitas personalas išklausys tokius kursus 6 mėnesių laikotarpiu.

15. Įstaiga užpildytas Tvarkos aprašo 14 punkte nurodytas anketas bei gydymo ir slaugos tarybų susirinkimo, kuriame bendrai sutariama dėl Įstaigos pasirengimo vertinimui pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus, protokolo kopiją kartu su paraiška pateikia Žindymo skatinimo komitetui (toliau – Komitetas) pagal Komiteto paskelbtą paraiškų priėmimo tvarkaraštį.

16. Komitetas pagal paraiškų svarstymo tvarkaraštį išnagrinėja Tvarkos aprašo 15 punkte nurodytus dokumentus, priima sprendimą dėl Įstaigos vertinimo pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus ir sprendimą išsiunčia paraišką pateikusiai Įstaigai.

17. Jei užpildytose Tvarkos aprašo 14 punkte nurodytose anketose yra užfiksuota Tvarkos aprašo 4−13 punktuose nustatytų reikalavimų nesilaikymo atvejų, Įstaigai Komitetas siūlo ištaisyti trūkumus, mokyti personalą ir įdiegti naujus nėščiųjų, gimdyvių, motinų ir naujagimių priežiūros principus.

IV. ĮSTAIGOS VERTINIMAS PAGAL NAUJAGIMIAMS PALANKIOS LIGONINĖS REIKALAVIMUS

18. Įstaigos vertinimą pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus atlieka ne mažiau kaip trijų vertintojų, atitinkančių Tvarkos aprašo 19 punkte nustatytus reikalavimus, grupė. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka vertintojų paslaugas Įstaigai vertinti pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus Įstaiga nusiperka pati ir (arba) nuperka kitai Įstaigai, jeigu tokia galimybė numatyta programų ir (ar) projektų, skirtų nėščiųjų, gimdyvių ir naujagimių sveikatos priežiūrai gerinti, įgyvendinimo sutartyse. Įstaiga, pati nusipirkusi vertintojų paslaugas arba vertintojus pasirinkusi iš vertintojų, kurių paslaugas nupirko kita Įstaiga, apie vertintojų grupės sudėtį ir atitiktį Tvarkos aprašo 19 punkte nustatytiems reikalavimams raštiškai informuoja Komitetą.

Punkto pakeitimai:

Nr. V-1280, 2016-11-17, paskelbta TAR 2016-11-25, i. k. 2016-27516

19. Vertinimą pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus gali atlikti tik vertintojai, atitinkantys šiuos reikalavimus:

19.1. turintys dokumentą, patvirtinantį, kad yra išklausę vertinimo mokymus pagal Pasaulio sveikatos organizacijos ar Jungtinių Tautų vaikų fondo Naujagimiams palankios ligoninės iniciatyvos vertintojų mokymo programą;

19.2. turintys galiojantį Tarptautinės tarybos sertifikuoto laktacijos konsultanto (IBCLC) sertifikatą (mažiausiai vienas iš trijų vertintojų);

Punkto pakeitimai:

Nr. V-494, 2015-04-13, paskelbta TAR 2015-04-17, i. k. 2015-05864

19.3. turintys ne mažesnę kaip trejų metų darbo su žindančiomis motinomis patirtį (pateikiamas gyvenimo aprašymas ir dvi rekomendacijos iš žindymą skatinančių organizacijų);

19.4. nepriklausomi, patys ar asmenys, susiję su jais artimos giminystės ar svainystės ryšiais, su vertinamąja Įstaiga nesusiję darbo ar kitokiais santykiais ar dėl kurios nors kitos priežasties nesuinteresuoti vertinimo baigtimi, nebuvę ir nesantys susaistyti jokiais finansiniais ar kitais įsipareigojimais su motinos pieno pakaitalų ar dirbtiniam maitinimui skirtų gaminių gamintojais, gamintojų atstovais ir platintojais bei raštiškai apie tai deklaravę (Tvarkos aprašo 3 priedas).

20. Vadovaujantis Tvarkos aprašo 18 punktu Įstaigos pasirinkta vertintojų grupė kreipiasi į Komitetą dėl vertinimo klausimynų gavimo ir atlieka Įstaigos vertinimą pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus ne vėliau kaip per mėnesį nuo jos pasirinkimo dienos.

Punkto pakeitimai:

Nr. V-494, 2015-04-13, paskelbta TAR 2015-04-17, i. k. 2015-05864

21. Įstaigos vertinamos pagal Tvarkos apraše nustatytus naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus pildant vertinimo klausimynus (vertinimo metu apklausiamos atsitiktiniu atrankos būdu pasirinktos nėščiosios ir motinos, įvairaus lygmens Įstaigos personalas, teikiantis asmens sveikatos priežiūros paslaugas ir besirūpinantis nėščiosiomis, motinomis, naujagimiais ir kūdikiais, stebima Įstaigos skyrių, besirūpinančių nėščiųjų, motinų, naujagimių ir kūdikių sveikata, praktika, vertinama Įstaigos Žindymo rėmimo programa) ir surašomas Įstaigos įvertinimo pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus protokolas (toliau – įvertinimo protokolas). Įvertinimo protokole Įstaigos, kurių įvertinimo rezultatai atitinka naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus, yra siūlomos pripažinti naujagimiams palankiomis ligoninėmis, o Įstaigos, kurios neatitinka bent vieno naujagimiams palankios ligoninės reikalavimo, siūlomos pripažinti Įstaigomis, įsipareigojusiomis tapti naujagimiams palankiomis ligoninėmis, nurodant pakartotinio vertinimo terminą. Įvertinimo protokolą pasirašo visi vertintojai. Per 7 darbo dienas po Įstaigos įvertinimo vertintojų grupė perduoda Komitetui pasirašytą įvertinimo protokolą ir vertinimo klausimynus, o įvertinimo protokolo kopiją ir vertinimo klausimynuose pateiktų įvertinimo rezultatų, komentarų ir rekomendacijų santrauką – Įstaigai.

Punkto pakeitimai:

Nr. V-494, 2015-04-13, paskelbta TAR 2015-04-17, i. k. 2015-05864

22. *Neteko galios nuo 2015-04-18*

Punkto naikinimas:

Nr. V-494, 2015-04-13, paskelbta TAR 2015-04-17, i. k. 2015-05864

V. ĮSTAIGOS PRIPAŽINIMO NAUJAGIMIAMS PALANKIA LIGONINE TVARKA

23. Komitetas, remdamasis įvertinimo protokole nurodytu siūlymu, priima protokolinį sprendimą dėl Įstaigos pripažinimo naujagimiams palankia ligonine arba Įstaiga, įsipareigojusia tapti naujagimiams palankia ligonine. Protokoliniame sprendime nurodomos jo priėmimo ir galiojimo datos.

24. Sveikatos apsaugos ministerijos interneto svetainėje skelbiami naujagimiams palankių ligoninių ir Įstaigų, įsipareigojusių tapti naujagimiams palankiomis ligoninėmis, sąrašai. Atitinkami sąrašai papildomi per tris darbo dienas nuo protokolinio sprendimo priėmimo.

VI. PAKARTOTINIS VERTINIMAS PAGAL NAUJAGIMIAMS PALANKIOS LIGONINĖS REIKALAVIMUS

25. Naujagimiams palankia ligonine pripažinta Įstaiga pirmą kartą pakartotinai vertinama po 2 metų, o vėliau – kas 3 metus.

26. Jei pakartotinio vertinimo metu Įstaigoje yra nustatoma, kad Įstaiga nesilaiko naujagimiams palankios ligoninės reikalavimų ir ji per vertinimo protokole rekomenduojamą laikotarpį trūkumų nepašalina, Komitetas priima protokolinį sprendimą dėl šios įstaigos išbraukimo iš naujagimiams palankių ligoninių sąrašo.

27. Įstaiga, įsipareigojusi tapti naujagimiams palankia ligonine, turi būti pakartotinai vertinama ne vėliau kaip po 6 mėnesių. Jei pakartotinai vertinant Įstaigoje nustatoma naujagimiams palankios ligoninės reikalavimų neatitikimų arba Įstaiga dėl pakartotinio vertinimo nesikreipė pagal Tvarkos aprašo 15 punkte nurodytą tvarką, Komitetas priima protokolinį sprendimą dėl šios Įstaigos išbraukimo iš Įstaigų, įsipareigojusių tapti naujagimiams palankiomis ligoninėmis, sąrašo. Tokia Įstaiga iš naujo gali būti vertinama pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus ne anksčiau kaip po 1 metų.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

28. Įstaiga, nesutinkanti su Komiteto sprendimu, per 30 kalendorinių dienų nuo sprendimo gavimo jį gali apskųsti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministrui.

29. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras, gavęs skundą dėl Komiteto sprendimo, sudaro komisiją šiam skundui išnagrinėti.

Stacionarinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų vertinimo pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus tvarkos aprašo
1 priedas

STACIONARINĖS ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOS PRAKTIKOS ĮSIVERTINIMO ANKETA

Eil. Nr.	Naujagimiams palankios ligoninės iniciatyvos keliami reikalavimai	Taip	Ne
1.	Stacionarinė asmens sveikatos priežiūros įstaiga (toliau – Įstaiga) turi turėti vadovo patvirtintą Žindymo rėmimo programą (politiką), su kuria turi būti supažindintas visas Įstaigos personalas ir kuri turi būti prieinama pacientams.		
1.1.	Ar Įstaiga turi Žindymo rėmimo programą (politiką), į kurią įtraukti visi Naujagimiams palankios ligoninės iniciatyvos reikalavimai?		
1.2.	Ar Žindymo rėmimo programoje (politikoje) draudžiama skatinti maitinti motinos pieno pakaitalais ir naudoti dirbtiniam maitinimui skirtus gaminius?		
1.3.	Ar Žindymo rėmimo programoje (politikoje) draudžiama nėščiosioms ir motinoms dalyti informaciją apie dirbtinį maitinimą ir dovanas su motinos pieno pakaitalais, dirbtiniam maitinimui skirtais gaminiais, jų pavyzdžiais ar nuolaidų kuponais?		
1.4.	Ar su Žindymo rėmimo programa (politika) supažindintas visas Įstaigos personalas, besirūpinantis motinomis ir kūdikiais (toliau – personalas)?		
1.5.	Ar Žindymo rėmimo programa (politika) yra prieinama visam Įstaigos personalui ir ar ja vadovaujamasi?		
1.6.	Ar Žindymo rėmimo programos (politikos) santrauka, į kurią įtraukti visi Naujagimiams palankios ligoninės iniciatyvos reikalavimai (toliau – Santrauka), yra paviešinta Įstaigoje ar jos padaliniuose, kuriuose rūpinamasi nėščiosios, motinos ir kūdikio sveikata?		
1.7.	Ar santrauka paskelbta Įstaigos personalui ir motinoms suprantama kalba (kalbomis)?		
1.8.	Ar visos Įstaigos programos ir protokolai, susiję su žindymu ir kūdikių maitinimu, atitinka šiuolaikinius įrodymais pagrįstus standartus?		
1.9.	Ar yra numatytos priemonės Žindymo rėmimo programos (politikos) efektyvumui įvertinti ?		
2.	Įstaigos personalas pagal kompetenciją turi mokėti įgyvendinti Žindymo rėmimo programos priemones.		
2.1.	Ar visas naujai įsidarbinęs Įstaigos personalas, besirūpinantis nėščiosiomis, motinomis, naujagimiais ir kūdikiais, supažindinamas ir vadovaujasi Žindymo rėmimo programa (politika)?		
2.2.	Ar visas Įstaigos personalas, besirūpinantis nėščiosiomis, motinomis, naujagimiais ir kūdikiais, žino žindymo svarbą ir yra susipažinęs su Įstaigos Žindymo rėmimo programa (politika) bei priemonėmis, skirtomis žindymui saugoti, skatinti ir remti?		
2.3.	Ar kūdikių žindymo ir laktacijos priežiūros mokymai		

	prieinami visam Įstaigos personalui, tiesiogiai besirūpinančiam motinomis, naujagimiais ir kūdikiais, ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo įdarbinimo pradžios?		
2.4.	Ar mokymai apima visus dešimt naujagimiams palankios ligoninės ir Tarptautinio motinos pieno pakaitalų rinkodaros kodekso keliamų reikalavimų?		
2.5.	Ar žindymo ir laktacijos priežiūros mokymai trunka bent 20 valandų, įskaitant mažiausiai 3 valandas kuruojamos klinikinės praktikos?		
2.6.	Ar ne sveikatos priežiūros specialistų mokymas atitinka jų pareigybes ir pakankamai išugdo įgūdžius, reikalingus sėkmingam motinų žindymui remti?		
2.7.	Ar Įstaigoje dalis personalo, besirūpinančio nėščiosiomis, motinomis, naujagimiais ir kūdikiais, yra išklausę mokymus, kaip rūpintis kūdikiais, kurie yra nežindomi, ir kaip remti motinas, priėmusias sprendimą nežindyti?		
2.8.	Ar Įstaigos personalas, besirūpinantis nėščiosiomis, motinomis, naujagimiais ir kūdikiais, gali atsakyti į paprastus klausimus apie žindymo skatinimą ir paramą nežindančioms motinoms?		
2.9.	Ar ne sveikatos priežiūros specialistai (socialiniai darbuotojai, psichologai, aptarnaujantys darbuotojai ir kt.) gali atsakyti į paprastus klausimus apie žindymą ir kaip remti žindančias motinas?		
2.10.	Ar Įstaiga sudarė galimybę ir papildomai išmokė keletą sveikatos priežiūros specialistų konsultuoti žindymo ir laktacijos klausimais?		
3.	Įstaigoje apsilankiusios nėščiosios turi būti informuojamos apie žindymo privalumus (naudą kūdikiui, motinai, šeimai) ir dirbtinio maitinimo trūkumus bei pavojus. Visos nėščiosios turi būti mokomos taisyklingai žindyti ar prireikus rankomis ištraukti pieną.		
3.1.	Ar Įstaigoje yra nėščiųjų priežiūros ar nėštumo patologijos skyrius ir ar yra nėščiosioms skirtų stacionarinių palatų ar dienos stacionaras?*		
3.2.	Ar Įstaigoje nėščiosios yra informuojamos apie žindymo svarbą?		
3.3.	Ar nėščiųjų priežiūros dokumentuose (duomenyse) įrašyta, kad žindymas buvo aptartas su nėščiąja?		
3.4.	Ar nėščiosios mokymo metu pagrindinės temos apie žindymo svarbą ir praktiką išdėstomos žodžiu ir raštu?		
3.5.	Ar nėščiosios Įstaigoje yra apsaugotos nuo žodinio ir raštiško dirbtinio maitinimo skatinimo ir dirbtinio maitinimo grupinio mokymo?		
3.6.	Ar nėščiosios, kurios nėštumo metu lankėsi Įstaigoje, gali įvardyti dirbtinio maitinimo riziką kūdikiui iki 6 mėnesių amžiaus?		
3.7.	Ar nėščiosios, kurios nėštumo metu lankėsi Įstaigoje, gali paaiškinti naujagimio ankstyvo kontakto su motina ir buvimo kartu palatoje svarbą?		
3.8.	Ar gimdymo metu galima susipažinti su gimdyvės nėštumo priežiūros duomenimis?		
4.	Tuoj pat arba per penkias minutes po gimimo nuogas naujagimis turi būti paguldomas motinai ant krūtinės bent vienai valandai, kad pasirengtų pirmą kartą žįsti. Motina turi būti skatinama stebėti, kada jos naujagimis bus pasirengęs žįsti. Jei reikia, sveikatos priežiūros specialistai turi pasiūlyti pagalbą. Jei iš karto po gimimo dėl motinos ar naujagimio sveikatos būklės to		

	padaryti neįmanoma, naujagimis paliekamas su motina tuoj pat, kai tai leidžia jo ar motinos sveikatos būklė.		
4.1.	Ar naujagimiai, kurie gimė natūraliu būdu ar cezario pjūvio operacijos metu, motinai netaikant bendrosios nejautros, paguldomi motinai ant krūtinės nedelsiant po gimimo?		
4.2.	Ar naujagimiai, gimę cezario pjūvio operacijos metu, taikant bendrąją nejautrą, paguldomi motinai ant krūtinės nedelsiant, kai motina gali reaguoti ar tampa budri?		
4.3.	Ar motinos skatinamos su paguldytu ant krūtinės naujagimiu išbūti vieną valandą ar ilgiau?		
4.4.	Ar Įstaigos sveikatos priežiūros specialistai padeda motinai pažinti ženklus, kada jos ant krūtinės gulintis naujagimis yra pasirengęs žįsti, ir prireikus siūlo pagalbą?		
4.5.	Ar intensyvios priežiūros skyriuose motinos skatinamos priglausti nuogą naujagimį prie krūtinės, jei sveikatos būklė tai leidžia?		
5.	Įstaigos sveikatos priežiūros specialistai turi paaiškinti ir parodyti motinoms, kaip žindyti ir ką daryti, kad nemažėtų pieno, jei jos yra atskirtos nuo savo naujagimių ar kūdikių.		
5.1.	Ar Įstaigos sveikatos priežiūros specialistai pasiūlo visoms motinoms tolesnę žindymo pagalbą per pirmas šešias valandas po gimdymo?		
5.2.	Ar sveikatos priežiūros specialistai gali apibūdinti informacijos teikimo būdus ir pademonstruoti, kaip moko žindančias ir besiruošiančias žindyti motinas taisyklingai žindyti savo naujagimius ar kūdikius?		
5.3.	Ar žindymo konsultantes ar Įstaigos personalą, išklausiusį specialų kursą apie žindymą ir laktaciją, Įstaigoje galima rasti visą parą, kad jie galėtų patarti žindančioms motinoms Įstaigoje ir joms besirengiant išvykti namo?		
5.4.	Ar personalas pataria, kaip maitinti naujagimius ir kaip prižiūrėti krūtis motinoms, kurių naujagimiai yra intensyvios priežiūros padaliniuose ir jos nusprendė nežindyti?		
5.5.	Ar žindančios motinos moka taisyklingai laikyti ir priglausti naujagimius ir kūdikius prie krūties?		
5.6.	Ar žindančioms motinoms parodoma, kaip rankomis ištraukti pieną, arba pateikiama informacija, kaip tai daryti, nurodant, į ką kreiptis, jei prireiktų?		
5.7.	Ar nežindžiusioms ar ankščiau turėjusioms žindymo problemų motinoms skiriama ypač daug dėmesio ir paramos nėštumo metu ir po gimdymo?		
5.8.	Ar motinoms, kurios nusprendė nežindyti, individualiai parodoma, kaip paruošti pradinio maitinimo kūdikių mišinį ir maitinti naujagimius, o po to jos pačios paprašomos tai pakartoti?		
5.9.	Ar intensyvią priežiūrą gaunančių naujagimių motinoms ir intensyvią priežiūrą gaunančioms motinoms, kurios ketina žindyti, padedama per pirmas 6 valandas po gimdymo skatinti ir palaikyti laktaciją, dažnai ištraukiant iš krūtų pieną ir paaiškinant, kaip tai ir kaip dažnai daryti?		
6.	Įstaigoje naujagimiai ir kūdikiai turi būti išimtinai žindomi. Žindomiems naujagimiams ir kūdikiams iki šešių mėnesių amžiaus neturi būti duodama jokio papildomo maisto ar gėrimo, jei gydytojai dėl medicininių indikacijų nėra nurodę kitaip.		
6.1.	Ar iš Įstaigos duomenų matyti, kad bent 75 proc. išnešiotų		

	naujagimių, išrašytų iš ligoninės per praėjusius metus, buvo išimtinai žindomi (ar išimtinai maitinami ištrauktu motinos pienu) nuo gimimo iki išrašymo, o jei ne, tai buvo dėl pagrįstų medicininių priežasčių?		
6.2.	Ar naujagimiai išimtinai žindomi, neduodant jokio kito maisto ar gėrimo, tik motinos pieną, nebent yra medicininių priežasčių ar motinos pasirinko kitaip po išsamaus pasirinkimo aptarimo?		
6.3.	Ar Įstaigoje užtikrinama, kad nebūtų viešai eksponuojama ar dalijama medžiaga, kurioje rekomenduojama maitinti motinos pieno pakaitalais, maitinti pagal tvarkaraštį ar kita su žindymu nesuderinama praktika?		
6.4.	Ar motinos, kurios nusprendė nežindyti, gali patvirtinti, kad Įstaigos personalas aptarė su jomis įvairias naujagimių maitinimo galimybes ir padėjo nuspręsti, kas joms tokiu atveju geriausia?		
6.5.	Ar Įstaigoje yra tinkama patalpa ir būtinos priemonės bei prietaisai, skirti motinoms mokyti pasigaminti motinos pieno pakaitalų atskirai nuo žindančių motinų?		
6.6.	Ar visi Įstaigos klinikiniai protokolai ir standartai, susiję su žindymu ir kūdikių maitinimu, atitinka naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus?		
7.	Įstaigoje turi būti sudarytos sąlygos motinoms būti su naujagimiais ar kūdikiais visą parą.		
7.1.	Ar motinos su naujagimiais ar kūdikiais lieka kartu (vienoje palatoje ar vienoje lovoje) nuo pat gimimo?		
7.2.	Ar motinos po cezario pjūvio operacijos ar po kitų procedūrų, kai taikoma bendroji nejautra, būna kartu su naujagimiais vienoje palatoje tuojau pat, kai jos gali reaguoti į savo naujagimio poreikius ?		
7.3.	Ar motinos ir naujagimiai ar kūdikiai būna kartu (vienoje palatoje ar vienoje lovoje) visą parą, jei nėra rimtos priežasties juos atskirti?		
8.	Naujagimiai ir kūdikiai turi būti žindomi tiek kartų, kiek jie nori, ir taip ilgai, kiek nori – ir dieną, ir naktį.		
8.1.	Ar žindančios motinos mokomos atpažinti ženklus, kurie rodo, kad kūdikis yra alkanas?		
8.2.	Ar motinoms patariama žindyti naujagimius ir kūdikius, kai tik jie išalksta ir tiek ilgai, kiek jie nori?		
8.3.	Ar žindančioms motinoms patariama žindyti, jei jų krūtys persipildo?		
9.	Įstaigoje naujagimiams ir kūdikiams neturi būti duodami čiulptukai. Jeigu būtina, naujagimiai ir kūdikiai turi būti maitinami kitais būdais, bet ne iš buteliuko.		
9.1.	Ar užtikrinama, kad naujagimiai ir kūdikiai, kurie buvo pradėti žindyti, nebūtų maitinami iš buteliuko?		
9.2.	Ar personalas informuoja motinas apie riziką, kylančią maitinant pieną ar kitus skysčius iš buteliuko su čiulptuku?		
9.3.	Ar užtikrinama, kad naujagimiai ir kūdikiai, kurie buvo pradėti žindyti, nebūtų raminami čiulptukais?		
10.	Turi būti skatinama prie Įstaigos burti žindymo palaikymo grupes. Išrašomos iš Įstaigos žindančios motinos turi būti informuojamos apie žindymo palaikymo grupes ir kaip su jomis susisiekti.		
10.1.	Ar Įstaigos personalas su motinomis, kurios rengiasi išvykti į namus, aptaria naujagimio maitinimą namuose?		
10.2.	Ar Įstaiga turi išvykusių žindančių motinų rėmimo sistemą		

	(pvz., ankstyvieji žindymo po gimdymo ir laktacijos patikrinimai, apsilankymai namuose, skambučiai telefonu)?		
10.3.	Ar Įstaiga skatina burtis žindymo palaikymo grupes ir palaiko su jomis ar su kitomis bendruomenines paslaugas teikiančiomis organizacijomis, kurios rūpinasi vaikus žindančiomis motinomis, ryšius?		
10.4.	Ar žindančios motinos informuojamos apie Įstaigoje teikiamą žindymo pagalbą, siunčiamos į žindymo palaikymo grupes, pas žindymo konsultantes ar į kitas bendruomenines paslaugas teikiančias organizacijas (jei tokių esama), kurios padeda motinoms žindyti vaikus?		
10.5.	Ar Įstaiga turi tinkamą ir pritaikomą spausdintą informacinę medžiagą apie tęstinę žindymo pagalbą ir ją įteikia išvykstančioms iš ligoninės motinoms?		
10.6.	Ar grįžusios namo motinos skatinamos kreiptis į sveikatos priežiūros darbuotoją ar žindymo konsultantę bendruomenėje (geriausiai 2–4 parą po gimdymo ir vėliau dar po savaitės), kurie įvertintų, kaip sekasi žindyti, ir prireikus suteiktų pagalbą?		
10.7.	Ar Įstaigoje leidžiama visuomeninėms žindymo konsultantėms iš žindymo palaikymo grupių patarti motinoms žindymo klausimais?		
11.	Įstaiga turi laikytis Tarptautinio motinos pieno pakaitalų rinkodaros kodekso reikalavimų.		
11.1.	Ar Įstaiga naudoja tik Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka įsigytus motinos pieno pakaitalus ir (ar) dirbtiniam maitinimui skirtus gaminius?		
11.2.	Ar Įstaigoje užtikrinama, kad jokiais būdais nebūtų skatinami vartoti ar demonstruojami motinos pieno pakaitalai, dirbtiniam maitinimui skirti gaminiai ar informacinė medžiaga apie motinos pieno pakaitalus ir (ar) dirbtiniam maitinimui skirtus gaminius?		
11.3.	Ar Įstaigoje užtikrinama, kad motinos pieno pakaitalų ar dirbtiniam maitinimui skirtų gaminių gamintojai ir platintojai tiesiogiai ar per Įstaigos personalą nebendrautų su nėščiosiomis, gimdyvėmis, naujagimių, kūdikių ar mažų vaikų motinomis ar kitais asmenimis, kuriems tokia informacija gali būti aktuali?		
11.4.	Ar Įstaigoje užtikrinama, kad nebūtų priimamos dovanos (ne mokslinė literatūra, įranga, priemonės, pinigai ar parama personalo mokymui ar renginiams) iš motinos pieno pakaitalų ar dirbtiniam maitinimui skirtų gaminių gamintojų ir platintojų?		
11.5.	Ar Įstaigoje įvairių formų motinos pieno pakaitalų pakuotės saugomos nematomoje vietoje iki tol, kol reikia juos naudoti?		
11.6.	Ar Įstaigoje užtikrinama, kad nebūtų dalijami motinos pieno pakaitalų, dirbtiniam maitinimui skirtų gaminių pavyzdžiai ar akcijų ir nuolaidų kuponai?		
11.7.	Ar Įstaigos personalas supranta, kodėl svarbu nedalyti motinoms motinos pieno pakaitalų gamintojų nemokamų pavyzdžių ir informacinės medžiagos?		
12.	Apibendrinimas.		
12.1.	Ar Įstaigoje įgyvendinti visi dešimt naujagimiams palankios ligoninės ir Tarptautinio motinos pieno pakaitalų rinkodaros kodekso reikalavimai?		

	Jei ne, išvardykite visus punktus, į kuriuos atsakėte „Ne“.		
12.2.	Ar Įstaigoje laikomasi visų Tarptautinio motinos pieno pakaitalų rinkodaros kodekso reikalavimų? Jei ne, išvardykite visus punktus, į kuriuos atsakėte „Ne“.		

* Jei Įstaigoje nėra tokių padalinių, kurie siejami su 3 dalies reikalavimu, ši dalis gali būti praleista.

Jei į šiuos klausimus atsakyta „Ne“, ką reikėtų pakeisti?

Jei reikia daryti pakeitimus, kokios reikia pagalbos?

_____

Stacionarinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų
vertinimo pagal naujagimiams palankios ligoninės
reikalavimus tvarkos aprašo
2 priedas

STACIONARINĖS ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOS DUOMENŲ ANKETA

Data_____

Įstaigos pavadinimas_____

Adresas

Gatvė _____ Nr._____

Miestas_____ Pašto indeksas _____

Apskritis_____

Įstaigos (skyriaus) vadovas _____Tel._____

(vardas ir pavardė)

Vyriausieji slaugos administratoriai (kitas atsakingas personalas):

Įstaigos_____Tel. _____

(vardas ir pavardė)

Gimdymo skyriaus_____Tel. _____

(vardas ir pavardė)

Nėščiųjų priežiūros _____Tel. _____

(vardas ir pavardė)

Įstaigos tipas (pabraukti) viešoji, privati, religinės bendruomenės, mokymo,
kita (parašyti)_____

Įstaigos statistiniai duomenys

Lovų skaičius _____iš jų:

gimdymo skyriuje_____

gimdyvių palatose_____

sveikų naujagimių palatose (jei yra)_____

specialiosios priežiūros naujagimių palatose_____

kitose motinų ir naujagimių palatose (jei yra)_____

Gimdymų skaičius praėjusiais metais_____

Cezario pjūvio operacijų skaičius _____, proc._____

Mažo svorio (<2500 g) naujagimių skaičius_____, proc._____

Specialios priežiūros naujagimių skaičius_____, proc._____

Kūdikių žindymo duomenys

Motinų, išrašytų iš įstaigos per pastarąjį mėnesį, skaičius, iš viso _____

Motinų, kurių kūdikiai išimtinai žindomi išrašant iš įstaigos, skaičius per pastarąjį mėnesį, iš viso _____, proc. _____

Motinų, kurių kūdikiai buvo išimtinai žindomi nuo gimimo iki išrašymo iš įstaigos, skaičius per pastarąjį mėnesį, iš viso_____, proc. _____

Naujagimių, išrašytų iš įstaigos per pastarąjį mėnesį, bent kartą po gimimo maitintų iš buteliuko, skaičius iš viso _____, proc. _____

Duomenys apie žindymą surinkti iš dokumentų (pabraukti) arba juos pateikė (įrašyti vardą ir pavardę) _____

(Anketą užpildžiusio asmens pareigos) (Parašas) (Vardas ir pavardė)

Stacionarinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų
vertinimo pagal naujagimiams palankios ligoninės
reikalavimus tvarkos aprašo
3 priedas

NAUJAGIMIAMS PALANKIOS LIGONINĖS VERTINTOJO
NEŠALIŠKUMO DEKLARACIJA IR KONFIDENCIALUMO PASIŽADĖJIMAS

_____
(vardas, pavardė, a. k.)

2 m. _____d. Nr._____
Vilnius

AŠ, nepriklausomas naujagimiams palankios ligoninės vertintojas:

1. Pasižadu objektyviai, dalykiškai, be išankstinio nusistatymo, vadovaudamasis Pasaulio sveikatos organizacijos ir Jungtinių Tautų vaikų fondo Naujagimiams palankios ligoninės iniciatyvos ir trisdešimt ketvirtosios Pasaulio sveikatos asamblėjos patvirtinto Tarptautinio motinos pieno pakaitalų rinkodaros kodekso (rezoliucija WHA34.22) reikalavimais, lygiateisiškumo, atsakomybės už priimtus sprendimus, nesavanaudiškumo, nešališkumo, skaidrumo bei kitais principais atlikti naujagimiams palankios ligoninės vertintojo pareigas.

2. Pažymiu, kad nei aš, nei asmenys, susiję su manimi artimos giminystės ar svainystės ryšiais, neturi turtinių ar kitų interesų, susijusių su vertinamąja įstaiga. Kiek man žinoma, nėra jokių ankstesnių ar dabartinių faktų arba aplinkybių, kurie leistų abejoti mano nešališkumu.

3. Pažymiu, kad nei aš, nei asmenys, susiję su manimi artimos giminystės ar svainystės ryšiais, nebuvo ir nėra susaistyti jokiais finansiniais ar kitais įsipareigojimais su motinos pieno pakaitalų ar dirbtiniam maitinimui skirtų gaminių gamintojais, gamintojų atstovais ar platintojais.

4. Jei paaiškėtų, kad šios deklaracijos 2 ir 3 punktuose nurodyto pobūdžio interesų konfliktas egzistuoja arba yra galimybė jam atsirasti, pasižadu apie tai raštu informuoti Žindymo skatinimo komiteto pirmininką ir nusišalinti nuo dalyvavimo vertinant įstaigą pagal Naujagimiams palankios ligoninės iniciatyvos reikalavimus.

5. Pasižadu savo arba asmenų, susijusių su manimi artimos giminystės ar svainystės ryšiais, privačių interesų naudai nesinaudoti ir neleisti naudotis informacija, gauta įstaigos vertinimo metu.

6. Pasižadu išlaikyti paslaptyje visą man pateiktą informaciją, kuri taps žinoma įstaigos vertinimo metu, bei patikėtus dokumentus, kuriuose yra konfidencialios informacijos, saugoti taip, kad tretieji asmenys neturėtų galimybės su jais susipažinti ir pasinaudoti; naudoti juos tik atliekant vertinimo ir vertinimo rengimo ar svarstymo procedūras.

7. Man paaiškinta, kad konfidencialia laikoma visa informacija, susijusi su įstaigos vertinimo dokumentais, vertinimo procesu bei vertinimo metu gauta informacija.

8. Man išaiškinta, kad asmenys, susiję su manimi artimos giminystės ar svainystės ryšiais, yra tėvai, įtėviai, broliai, seserys ir jų vaikai, seneliai, sutuoktiniai, vaikai, įvaikiai, jų sutuoktiniai ir jų vaikai, taip pat sutuoktinių tėvai, broliai, seserys ir jų vaikai.

8. Esu perspėtas, kad pažeidęs šį pasižadėjimą turėsiu atsakyti už savo veiksmus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

_____ _____

(vardas ir pavardė) (parašas)

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. V-494, 2015-04-13, paskelbta TAR 2015-04-17, i. k. 2015-05864
Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. gruodžio 27 d. įsakymo Nr. V-1251 „Dėl stacionarinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų vertinimo pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo

2.
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas
Nr. V-1280, 2016-11-17, paskelbta TAR 2016-11-25, i. k. 2016-27516
Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. gruodžio 27 d. įsakymo Nr. V-1251 „Dėl Stacionarinių asmens sveikatos priežiūros įstaigų vertinimo pagal naujagimiams palankios ligoninės reikalavimus tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo